

MANTELZORG IN ALMERE

VINDEN, VERSTERKEN, VERLICHTEN EN VERBINDEN

Eindevaluatie over 2017 en 2018

Veel Almeerders zorgen voor iemand in hun omgeving. Voor hun eigen gezin, bijvoorbeeld, of voor de zieke buurvrouw. Soms is er meer nodig dan gebruikelijk en zorg je lang en intensief voor iemand die dat nodig heeft. Dan spreken we van mantelzorg.

Mantelzorgers kunnen soms zelf ook ondersteuning gebruiken. Dat helpt om hun zorgtaken te combineren met alle andere facetten van het leven. Daarom voerde de gemeente Almere de afgelopen twee jaar met verschillende partijen de uitvoeringsagenda mantelzorg uit. Dat gebeurde aan de hand van vier actielijnen: vinden, versterken, verlichten en verbinden. Nu de looptijd van de uitvoeringsagenda voorbij is, maken we de balans op: wat hebben we bereikt? En wat vraagt extra aandacht in de komende jaren? Naast de resultaten die we hieronder uitlichten, is er de afgelopen periode veel meer gebeurd op het gebied van mantelzorgondersteuning. Dit was onderdeel van de reguliere afspraken tussen de gemeente en de betrokken organisaties.

Vinden

Het is belangrijk dat mantelzorgers in beeld zijn. Daarom hebben we beroepskrachten getraind om ze nog beter te herkennen. Daarnaast speelden we in op ondersteuningsbehoeften van (specifieke groepen) mantelzorgers. En we volgden trends op het gebied van mantelzorg(ondersteuning).

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal mantelzorgers dat is ingeschreven bij de VMCA is gestegen van 1.600 naar 3.800.
- Het informatiemateriaal van de VMCA is aansprekender gemaakt met herkenbare taal en praktijkvoorbeelden. Voor huisartsen, praktijkondersteuners, scholen en werkgevers zijn informatiewaaiers ontwikkeld.
- Het Mantelzorgplein Almere (beheerd door de VMCA) gaf veel mantelzorgers en verwijzers digitale informatie over het aanbod van mantelzorgondersteuning.

- Een groot aantal mantelzorgers kwam door het aanvragen van regelingen in contact met het Expertisecentrum Mantelzorg van de VMCA. Consulents bieden korte coaching. Bijvoorbeeld over vitaal blijven en behoud van eigen regie.
- Ook andere organisaties bereikten mantelzorgers via (online) informatiemateriaal en activiteiten.
- De campagne 'Mantelzorg, zo kun je het ook noemen' zorgde via ervaringsverhalen voor bewustwording en (h)erkenning.
- De fototentoonstelling 'Mantelzorg in beeld' draaide om foto's gemaakt door mantelzorgers zelf. Een open inloop bij de tentoonstelling droeg bij aan laagdrempelige informatievoorziening.
- We hebben kunnen inspelen op de behoeften mantelzorgers van mensen met dementie. Ook cultuursensitiviteit heeft aandacht gekregen

Wat vraagt extra aandacht?

- Er is continue aandacht nodig voor het verbreden en verdiepen van de kennis van professionals. Het is belangrijk om bestaande kennis regelmatig op te frissen. Bovendien zijn er steeds weer nieuwe professionals met een informatiebehoefte. Het Expertisecentrum speelt een belangrijke rol hierbij.
- We willen meer mantelzorgers bereiken met een migratieachtergrond. Deze groep is minder in beeld en maakt minder gebruik van de huidige ondersteuning. Een impuls aan cultuursensitief werken kan helpen om deze groep beter te bereiken. Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij de pilot Kleurrijke ouderenzorg van Zorggroep Almere.
- Privacywetgeving blijft een aandachtspunt bij het in beeld houden van mantelzorgers.

Versterken

Om waar nodig de juiste ondersteuning te krijgen, is relevante informatie gemakkelijker vindbaar gemaakt. Niet elke mantelzorgers kan immers even goed voor zichzelf opkomen. Professionals hebben zich zo veel mogelijk verplaatst in hun leefwereld. De ondersteuning is divers en zo veel mogelijk in samenhang georganiseerd. Daarvoor zochten organisaties elkaar op. Waar nodig is er onafhankelijke cliëntondersteuning beschikbaar gesteld.

Wat hebben we bereikt?

- Het aantal mantelzorgers dat de mantelzorgwaardering heeft gekregen, is gestegen van 1.646 (waarvan 89 18-minners) naar 2.690 (waarvan 173 18-minners).
- Er waren veel activiteiten gericht op versterking en balans. Bijvoorbeeld cursussen, minicolleges, boekvertellingen en (film)voorstellingen. Na afloop was er steeds ruimte voor verdieping en het delen van ervaringen tussen mantelzorgers, vrijwilligers en professionals.
- Professionals hebben veel deelgenomen aan trainingen en workshops. Ze raadpleegden de VMCA regelmatig over casuïstiek, scholing en onderzoek.
- De Mantelzorgpraktijk is gestart met gratis spreekuren (elke eerste en derde vrijdag van de maand) in de nieuwe bibliotheek in Almere Centrum.

- De samenwerking tussen organisaties en mantelzorgers heeft zich positief ontwikkeld. Bijvoorbeeld via het initiatief 'Eigen Tijd'. Dit is een ontmoetingsplek voor mantelzorgers die behoefte hebben aan wat tijd voor zichzelf. Op verschillende plekken in de stad kunnen ze terecht voor koffie, informatie en een luisterend oor. De persoon voor wie ze zorgen is ook van harte welkom. Dit is een initiatief van de VMCA, De Schoor, Zorggroep Almere en Nusantara Zorg met begeleiding door vrijwilligers. Dit soort praktijkervaringen kunnen inspireren tot samenwerking op andere gebieden.
- Er is een pilot gestart met onafhankelijke cliëntondersteuning door ervaringsdeskundige vrijwilligers via OCO Almere. Dit is een aanvulling op de professionele cliëntondersteuning door MEE. Twee mantelzorgers zijn als ervaringsdeskundige aangesloten bij OCO Almere. Zij kunnen meedenken met andere mantelzorgers in het contact met instanties.

Wat vraagt extra aandacht?

- We onderzoeken de mogelijkheden om de mantelzorgwaardering in de toekomst te verstrekken via een stadspas. Voor nu houdt de waardering de huidige vorm: een VV-cadeaukaart voor volwassenen en een uitje voor kinderen en jongeren.
- We willen het initiatief 'Eigen Tijd' een vaste plek geven in het ondersteuningsaanbod.
- Er is nog meer gerichte aandacht nodig voor het structureel versterken van jonge mantelzorgers.

Verlichten

Mantelzorgers zijn gebaat bij praktische en financiële verlichting. Professionals en vrijwilligers moeten adequate informatie kunnen bieden. We hebben de afgelopen tijd extra nadruk gelegd op mogelijkheden om even op adem te komen (respijtzorg). Verbinding tussen vrij toegankelijke ondersteuningsmogelijkheden was daarbij van belang.

Wat hebben we bereikt?

- De training 'Oog voor mantelzorgers' heeft wijkwerkers deskundiger gemaakt in het doorverwijzen naar passende ondersteuning. Ook andere verwijzers zijn geschoold. De gemeente Almere heeft regelingen ingezet die mantelzorgers verlichten. Bijvoorbeeld de WA-verzekering en woonurgentie voor mantelzorgers en de mogelijkheid om goedkoop wat hulp te krijgen in hun eigen huishouden.
- Respijtzorg is een manier om mantelzorgers te helpen er even tussenuit te kunnen. Iemand anders neemt de zorgtaken dan tijdelijk helemaal over. Er is een koersdocument opgesteld. Een infographic helpt mantelzorgers en professionals bij het vinden en aanvragen van respijtzorg. Kortdurend verblijf (logeren), zodat de mantelzorg op adem kan komen) kan voortaan maximaal 52 in plaats van 21 etmalen per jaar. De VMCA en Handen in Huis zijn gevraagd om een mogelijkheid voor respijtzorg thuis te ontwikkelen. Dit kan aanbod zijn voor één avond of voor meer dagen en nachten achter elkaar. De zorgontvanger gaat in dat geval niet uit logeren, maar kan in de eigen omgeving blijven.
- Mantelzorgconsulenten hebben mantelzorgers geholpen om overbelasting te voorkomen. Soms waren de regeltaken zo omvangrijk en/of onoverzichtelijk dat de consulenten ze niet konden oplossen. Er is daarom een kleinschalige pilot gestart met een mantelzorgmakelaar van De Mantelzorgpraktijk. Deze kan mantelzorgers in een complexe situatie ontzorgen. We onderzoeken of de mantelzorgmakelaar een ontbrekende schakel is in de keten van mantelzorgondersteuning.

Wat vraagt extra aandacht?

- We willen mantelzorgers ook financieel verlichten. De financiële gevolgen van mantelzorg zijn namelijk soms groot. Zo kunnen mantelzorgers (een deel van) hun inkomen verliezen als ze door hun zorgtaken minder gaan werken. Dit brengt extra risico's op armoede of schulden met zich mee.
- We willen onderzoeken of we mantelzorgers opnieuw wat extra hulp kunnen bieden in hun eigen huishouden. De rijksfinanciering hiervoor is opgehouden. We kijken nu wat lokaal mogelijk is. We vergroten daarnaast de bekendheid van initiatieven voor (vrijwilligers)vervoer naar activiteiten of opvanglocaties.
- Steeds vaker blijkt dat de zorgverzekeraar respijtzorg of vervangende mantelzorg niet vergoedt. Ook niet via een aanvullende verzekering. We zoeken naar een oplossing in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Zorgkantoor en de Aanjager Respijtzorg van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Verbinden

Het versterken van het samenspel tussen mantelzorgers en professionals kreeg aandacht binnen alle actielijnen. We stelden de behoeften van beide groepen centraal bij het komen tot oplossingen. Mantelzorgers hebben vaak een betaalde baan. Daarom hebben we verbindingen gelegd met het bedrijfsleven om een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid te bevorderen.

Wat hebben we bereikt?

- De gemeente Almere heeft als werkgever aandacht besteed aan de combinatie werk en mantelzorg. Er is onderzoek gedaan naar de behoeften van mantelzorgers onder het personeel. Op basis hiervan heeft de gemeente erkenning gekregen als mantelzorgvriendelijke werkgever door de Stichting Werk en Mantelzorg. Verder zijn er dialoogtafels en inloopsprekuren georganiseerd en komen op het intranet regelmatig mantelzorgers aan het woord over hun ervaringen. De afdeling HRM is doorlopend beschikbaar voor persoonlijk contact en advies.

- De gemeente werkt sinds halverwege 2018 met ondersteuningsarrangementen voor individuele begeleiding, dagbesteding en huishoudelijk hulp voor volwassenen. Bij de scholing van professionals over de nieuwe werkwijze was er nadrukkelijke aandacht voor de ondersteuningsbehoeften van mantelzorgers.

Wat vraagt extra aandacht?

- De gemeente Almere is een grote werkgever en is direct belanghebbende bij het voorkomen van overbelasting van (werkende) mantelzorgers. Er is structurele aandacht nodig voor mantelzorgers in de eigen organisatie.
- Er is ook extra aandacht nodig voor de samenwerking met werkgevers elders in de stad. Een op de vijf mensen combineert mantelzorg en werk. Een groot deel ervaart combinatiedruk. Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid draagt bij aan meer balans en duurzame inzetbaarheid.